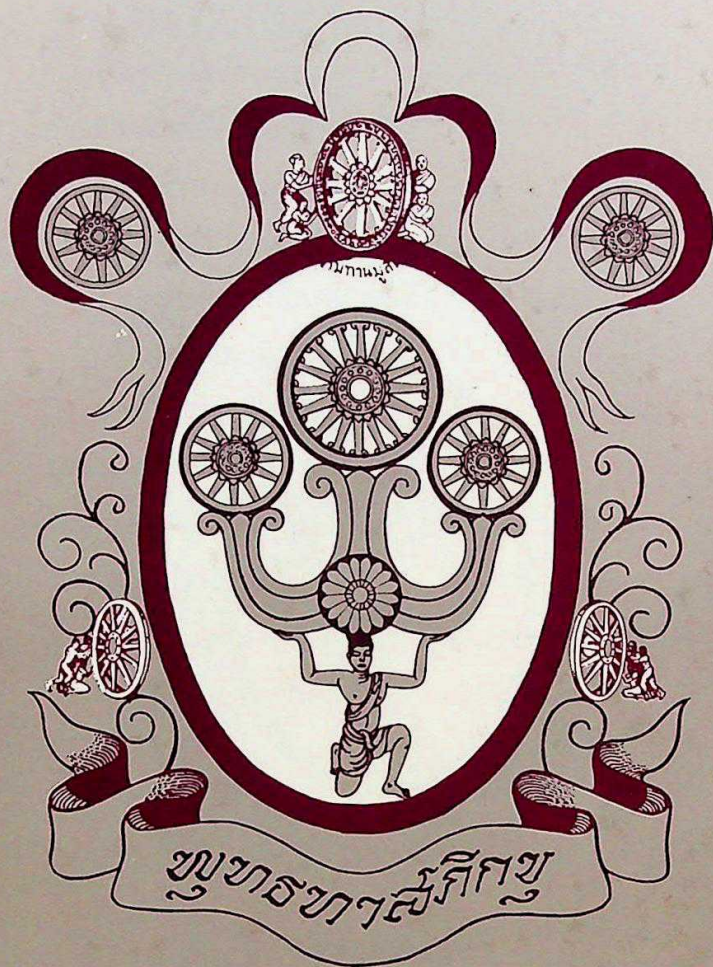

พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะ
ที่เป็นอะไรกับพวกเรา

[ชุดหมูน้อย อันดับ ๑๐๖]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมุนทั่วทั้งธาตุตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรูปประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสู่สู่เดรัจฉาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอุทกการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรชั้พระพุทธรองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งธาตุตรี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

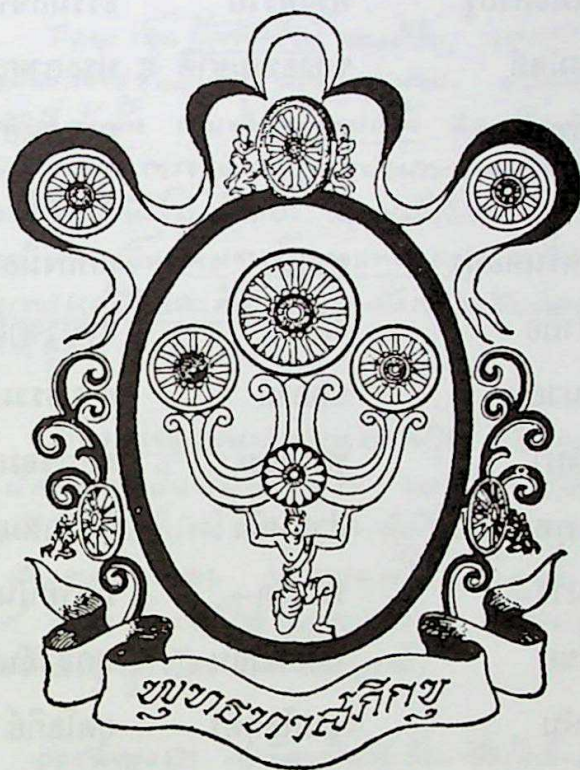

พิมพ์ที่ : วิตรนราการพิมพ์

259/142 ซ.ปรีดี ถนนยมงค์ 15 ถ.สุขุมวิท 71 พระโขนงเหนือ วัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 0-2392-0146 โทรสาร: 0-2381-0238

พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะ ที่เป็นอะไรกับพวกเรา

[ชุดหมุล้อ อันดับ ๑๐๖]

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐

สวนอุคมจัดพิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พุทธศาสนา ระบบปัจจุบัน

เมื่อตรัสรู้	ทรงทราบ	ธรรมสัจ
เป็นปรมัตถ์	ของธรรมชาติ	ประกาศสอน
ให้สัตว์ทราบ	สุญญตา	มาทุกตอน
สาวกถอน	เสียได้	ซึ่งอึดตา ฯ
ครั้นต่อมา	ศาสนา	ตกถึงมือ
พวกยังถือ	“ตัวกู”	อยู่แรงกล้า
ยังอ้อนวอน	ขอกาม	ตามธรรมดา
จึงต้องหา	ทางออก	ลอมชอมกัน ฯ
พุทธศาสนา	ส่วนหนึ่ง	ต้องลดมา
ให้เห็นว่า	พระรัต—	นตรัยนั้น
เป็นที่ขอ	ที่อ้อนวอน	ทุกสิ่งอัน
สาวกหัน	จากโลกุตร์	ยุคโลกีย์ ฯ

๑. ฐานที่ตั้ง กว้างเป็นพลาโตสี่เหลี่ยมด้านยาว
๒. ฐานที่ตั้ง กว้างเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านยาว
๓. ฐานที่ตั้ง กว้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านยาว

Alvino Simola

௨௩ அப. ௫௫

พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะ ที่เป็นอะไรกับพวกเรา

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

ธรรมบรรยายเป็นปูพพาปรลำดับ ต่อจากธรรม
บรรยายในตอนเย็น ซึ่งได้กล่าวโดยหัวข้อว่า เรามารู้จัก
พระพุทธองค์ให้ยิ่งไปกว่าปีก่อนกันเถิด. ในครั้งนี้ก็มี
หัวข้ออย่างเดียวกันว่า มารู้จัก พระพุทธองค์ให้ยิ่งขึ้นไปอีก
โดยปริยายอื่น แต่ก็ในทำนองที่คล้ายกัน. เดียวนี้จะเอา
หัวข้อที่พบได้ในพระบาลี เป็นหลักมากล่าวเป็นข้อๆ ไปว่า
พระพุทธเจ้าท่านเป็นอะไร ท่านอยู่ในฐานะที่เป็น
อะไรกับพวกเรา; นี้ขอให้ฟังให้ดีๆ แล้วจะได้รู้จักยิ่งขึ้น
ไปได้ไม่มากนักน้อย.

ข้อแรกที่สุด ก็อยากจะพูดว่า พระพุทธองค์เป็นผู้
ตื่นนอนก่อนใคร ๆ. สัตว์โลกทั้งหลาย หลับอยู่ด้วยอวิชชา
เป็นกิเลสสินทรา, หลับไหลด้วยอำนาจของกิเลส; ใน
บรรดาสัตว์เหล่านั้น พระพุทธเจ้าได้ตื่นจากหลับก่อนใคร ๆ.
อาศัยพระบาลีที่ว่า บรรดาอุกไก่ที่แม่ไก่ฟัก ๙ ฟองบ้าง ๑๒
ฟองบ้าง, ในบรรดาอุกไก่เหล่านั้น ตาเกิดเป็นลูกไก่ตัว
แรกที่ย่อออกมาจากไข่ อยู่ในฐานะเป็นเชษฐโฐ คือเป็นพี่
ชายที่สุด, ในฐานะเป็นเศรษฐโฐ เป็นผู้ประเสริฐที่สุด.

ท่านได้ตื่นจากหลับของอวิชชาก่อนใคร ๆ นี้ หมายความว่า
เราได้รู้จักอวิชชา แล้วก็ทำลายอวิชชา เป็นคนแรกก่อนใคร ๆ
ในโลก. เราจึงรู้ว่าท่านเป็นผู้ที่ตื่นก่อนใคร ๆ, เราทั้ง
หลายตื่นแล้วหรือยัง หรือยังหลับอยู่ ก็ไม่เป็นไร.

ข้อต่อไปที่จะพูด ก็คือข้อที่ว่า พระพุทธเจ้าท่าน
เป็นผู้ปลุก; เมื่อท่านตื่นแล้ว ท่านก็ปลุกคนที่ยังหลับอยู่
ให้ตื่นตามขึ้นมา. เป็นผู้ปลุกคือทำให้รู้ด้วยการสอน ให้รู้
จากการปฏิบัติ ครั้นปฏิบัติแล้ว มันก็เกิดการตื่นจากกิเลส ซึ่ง
เป็นเหตุให้หลับ ก็รอดตัว เราเป็นผู้ถูกปลุก.

ข้อต่อไปก็พระองค์เป็นผู้ชี้ทาง ให้เดินถูกทาง, ทาง

น้ำมันมีมาก ไปที่นั่น ไปที่นี่ ไปซ้ายไปขวา. ทรงชี้ทางให้เดินให้ถูกทาง เรียกว่าเดินสายกลาง *ไม่ดึงไม่หย่อน, ไม่เบียดไม่แหยง, ไม่บวกไม่ลบ* เป็นทางสายกลาง ทรงชี้ไว้. โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรารู้จักกันดี ว่าอริยมรรคมีองค์แปด ซึ่งท่านทั้งหลายก็สวดได้ แต่ก็ยังไม่แน่ว่าสวดได้น้ำมันจะเดินหรือเปล่า; *ต้องมีการเดิน คือการปฏิบัติ* คำว่าปฏิบัติๆ นั้นแหละ คำนี้แปลว่า เดินๆๆ พระองค์ทรงเป็นผู้ชี้ทางให้เราเดิน แล้วเราก็เดิน.

ทีนี้ก็มาถึงข้อที่ว่า พระพุทธร่องค์เป็นนายแพทย์ โดยบาลีว่า *สพฺพโลกตฺติกฺโข* เป็นเดกัจจะ ผู้มีการเยียวการรักษาโรค *สพฺพโลกตฺติกฺโข* ของโลกทั้งปวง *สัตว์โลกทั้งปวงเป็นโรคกิเลส* มีความทุกข์ พระองค์ก็ทรงเป็นนายแพทย์เยียวการรักษาให้ ในฐานะเป็นคนป่วย ต้องรักษาด้วยหยูกยา.

พระองค์ยังเป็นนายแพทย์ผ่าตัด เรียกว่า *สลฺลกคฺโต*, นี่ก็คือทำงานด้วยมีด สลัดกัดโต แปลว่าทำงานด้วยมีด; เหมือนกับหมอผ่าตัด บอกวิธีที่จะผ่าตัดรังของโรค คือ *อวิชชา* เป็นแม่บทของโรค.

คำว่าเป็นแพทย์เป็นหมอนี้ ในบาลีก็มีอยู่หลายคำ เช่น เวชโช ก็แปลว่าแพทย์ รักษาด้วยวิธีการต่างๆ บางทีก็จะด้วยน้ำมันค์หรืออะไรก็แล้วแต่ เรียกว่าเวชโชกัมมิ, เรียกว่าเตกัจจโก รักษาโรคด้วยหยูกด้วยยา, สัลลกัตโต รักษาด้วยการผ่าตัด. พระพุทธเจ้าท่านเป็นหมดเลย เป็นนายแพทย์เชี่ยวชาญโรคทุกอย่างที่โลกเขาเป็นกันอยู่; นี้รู้จักพระพุทธเจ้าไว้ ในฐานะที่เป็นนายแพทย์อย่างนี้กันบ้าง.

ที่นี้ก็มาถึงคำที่เรียกว่า เป็นผู้เปิดของที่ปิด, ของที่ซ่อนเร้นอยู่ไม่มีใครเห็น มีอะไรปิดบังอยู่ พระพุทธเจ้าก็เปิด.

แล้วพระพุทธเจ้าเป็นผู้หยายของที่ลว่าอยู่ ของที่คว่าอยู่มันไม่รู้ว่ามีอะไร ก็ทรงหยายขึ้นมาให้เห็น.

แล้วก็เป็นผู้จุดตะเกียงในที่มืด ก็คือ วิชา ปัญญา ที่ได้ทำให้เกิดขึ้น ขจัดความมืดของอวิชา และกิเลสซึ่งเป็นลูกน้อง แม่บทของมันอยู่ที่อวิชา.

ของที่ปิดนี้หมายความว่า มันอยู่นอกวิสัยที่คนธรรมดาสามัญจะมองเห็นได้ อาศัยการเปิดของพระพุทธเจ้า จึงได้มองเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เช่น ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันเป็นของที่ปิดอยู่ ท่านก็เปิดให้เห็น.

ของที่มันคว่ำอยู่ ก็ด้วยอำนาจของอวิชา ทรงหงาย
ขึ้นมาให้เห็นชัด ในลักษณะเดียวกันแหละ อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา ที่มันปิดอยู่หรือคว่ำอยู่.

แล้วก็จุดตะเกียงขึ้นในที่มืด ใครมีตามันก็จะได้เห็น ว่า
อะไรเป็นอะไร; ท่านไม่ได้จุดเฉพาะใคร จุดขึ้นในที่มืด ใคร
มีตาก็มองเห็นสิ่งที่มียู่. นี่พวกเราได้ทำคนให้เหมาะสม
กับการกระทำอันนี้แล้วหรือยัง?

มีคำนี้หมายความว่าอะไร? ที่จริงตาก็มีกันทุกคน
แต่ว่ามันไม่ใช่ตาชนิดที่จะมองเห็น ธรรมะที่ซ่อนเร้นที่ลึกซึ้ง;
มันเป็นเรื่องทางจิตใจ จะต้องอบรมจิตใจให้เกลี้ยงเกลาจาก
นิวรณ์ เป็นต้น แล้วก็จะเกิดการเห็น เหมือนกับว่าเห็นด้วย
ตา. นี่เรียกว่า ไปอาศัยการจุดไฟไว้ในที่มีดของพระองค์.

ข้อต่อไป พระองค์เป็นสรณะ เป็นสรณะ เป็นที่
ระลึกถึง เกิดอะไรขึ้นมาระลึกนึกถึงพระองค์; ที่แท้ก็คือ ระลึก
นึกถึงคำสอนของพระองค์ ตามที่ได้สอนไว้อย่างไร. หรือ
ว่าจะระลึกนึกถึงอย่างกว้างๆ ว่า การดับทุกข์นี้เป็นสิ่งที่ทำได้
มีพระพุทธองค์เป็นตัวอย่างที่ทำได้ให้ดู; ก็ควรจะมีความเชื่อ
มีความกล้าหาญ มีความพากเพียร จะทำได้.

พระองค์เป็นผู้นำ เป็นผู้นำในภาษาธรรม ก็นำสัตว์ที่อยู่ในที่มืดให้ออกไปสู่ที่สว่าง. คำว่าผู้นำๆ นี่มันนำไปที่ไหนก็ได้ แต่ว่านำของพระพุทธเจ้านี้ ท่านนำจากที่มืดไปสู่ที่สว่าง นำจากความเป็นทุกข์ออกไปสู่ความดับแห่งทุกข์.

เป็นผู้แจกแจง เป็นผู้แจก แล้วก็เป็นผู้แจง แจกของให้, แล้วก็แจงให้รู้โดยรายละเอียด; เป็นผู้แจกแจง ทั้งแจกทั้งแจง ทรงแจกให้ คือแจกธรรมะ แล้วก็แจงโดยรายละเอียดให้รู้ ให้ครบถ้วน.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้สิ้นกรรม, นี้ช่วยฟังให้ดีๆ ไม่ใช่สิ้นกรรมอย่างชาวบ้านพูด คือว่าตาย; คนธรรมดา มักจะเข้าใจว่าตาย คือ สิ้นกรรม หรือ หมดกรรม. *สิ้นกรรมนี้ไม่ต้องตาย เป็นๆ อยู่แน่แหละ แต่ว่าไม่กระทำความ ไม่กระทำสิ่งที่เป็นกรรม, ไม่มีเจตนาที่จะทำกรรม คือไม่ทำด้วยความประสงค์แห่งตัวกู เพื่อเอามาเป็นของกู. ถ้ามีเจตนาอย่างนั้น มันเป็นการทำกรรม แล้วมันจะได้รับผลของกรรม; แต่ทำไปด้วยสติปัญญา ตามหน้าที่ที่ควรกระทำ ไม่ทำด้วยกิเลสตัณหา อย่างนี้เรียกว่าไม่เป็นการทำกรรม. แต่ที่ยิ่งไปกว่านั้น ก็คือเป็นผู้หมดตัวตน หมดตัวตน ไม่มีตัว*

คน, แล้วก็ไม่มีอะไรจะเป็นผู้ทำกรรม ไม่มีอะไรที่จะเป็นผู้รับผลของกรรม อย่างนี้เรียกว่าสิ้นกรรม.

เขามักจะพูดกันยึดเชื่อเรื่อรัง กรรมเก่าชาติก่อนๆ โน้น, นี่ก็เอาเถอะ แม้ว่าจะมีกรรมเก่าชาติก่อนมาจริง. เดี่ยวนี้ก็มีความรู้และมีการกระทำชนิดที่จะจับได้ แม้ว่าผลของกรรมเก่าจะตามมา คือว่าถ้าปฏิบัติอยู่อย่างถูกต้อง ในกฎของอิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาทแล้วมันเป็นทุกข์ไม่ได้, มันเกิดทุกข์ไม่ได้ แม้จะเป็นผลกรรมอะไรติดตามมา มันก็ไล่ตะเพิดกลับไปหมด. นี่มันสิ้นกรรม, สิ้นผลของกรรม, หรือสิ้นอะไรทุกอย่างที่เกี่ยวกับกรรม ก็เรียกว่าเป็นผู้สิ้นกรรม.

ที่นี้ก็มีคำประหลาดๆ เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า ว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้สิ้นเนื้อประดาตัว, เป็นคนล้มละลาย เป็นคนฉิบหาย เป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว เหมือนที่ชาวบ้านเขาพูดกัน เป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว. คำนี้ถ้าเอาไปใช้กับพระพุทธเจ้าก็ได้เหมือนกัน และบาลีก็เคยมีใช้ ก็มีคนตำหนิพระพุทธเจ้าว่าอย่างนั้นด้วย. พระพุทธเจ้าท่านก็ย้อนว่า “เอ้อ! จริงของมันแหละ เราเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว” ก็คือไม่มีตน ไม่มีของตน ไม่มีตัวตน ไม่มีตัวตน ไม่มีตัวกู ไม่มี

ของกู. นี่มันสิ้นเนื้อประดาตัว ยิ่งกว่าหมดเงินหมดทอง หมดข้าวหมดของ หมดอะไรเสียอีก เป็นผู้สิ้นเนื้อประดาตัว คำหยาบคายเอาไปใช้ได้ในความหมายที่เป็นธรรมะ.

เป็นผู้ไม่มีรส, ไม่มีรสหมายความว่า ไม่มีรส ไม่มีชาติ ไม่มีอะไรเลย นี่ก็ได้. หมายความว่า บรรดารสทั้งหลาย รสอร่อยเอร็ดทั้งหลาย ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกายทางผิวหนัง ทางใจอะไรก็ตาม ไม่มีอิทธิพลแก่จิตใจของพระพุทธเจ้า, รสทั้งหลายเป็นหมันไปหมด คล้ายกับว่า มันไม่เป็นรสขึ้นมาได้ มันไม่ทำให้พอใจหลงใหลได้ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยินดีได้. นี่พระพุทธเจ้าเป็นผู้ไม่มีรส หรือไม่เป็นรส ก็ควรจะรู้ไว้, มันมีแง่ที่จะเอาอย่าง และปฏิบัติตามได้ ถ้าเข้าใจแล้วมันก็ง่าย ๆ เป็นคำธรรมคา ธรรมดาสามัญ.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทำให้คนเป็นหม้าย นี่ก็เป็นคำดำ ที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไป ว่าไปที่ไหนแห่งหนึ่ง ก็มีหญิงเป็นอันมาก ชวนกันมาดำවාให้ ดีแต่ทำคนให้เป็นหม้าย. นี่ก็เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ในเรื่องภาษาคนว่า ผู้ชายเขาไปบวช ผู้หญิงเป็นหม้าย เขาโกรธ. ที่จริงมันยิ่งกว่านั้น มันลึกกว่านั้น ถ้าพระพุทธเจ้าทำให้กิเลสเป็นหม้าย หากุ้ไม่ได้ ตัณหา

เป็นหม้ายหาคู่ไม่ได้ อย่างนี้มากกว่า ดีแต่ทำให้คนเป็นหม้าย.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้นำไปทำให้วินาส เป็นผู้นำในทางวินาส เป็นผู้นำในการทำความพินาศคือทำความฉิบหาย หรือที่ด่ากันสั้น ๆ ว่าไอ้คนฉิบหาย คนทำฉิบหาย. พระพุทธเจ้าก็ยอมรับว่า “เอ้อ! จริงของมัน” แต่มาทำกิเลสให้วินาส นำไปทำให้กิเลสวินาส. เมื่อกิเลสวินาสแล้วมันกลับรวย รวยกว่าเดิม, มันรวยความสงบเย็น เป็นสันติสุขเป็นสันติภาพ วินาสอะไรกัน.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ฆ่า ก็คือเป็นผู้นำในการฆ่ากิเลส คำนี้มีความหมายหลายแง่มุม. พระพุทธเจ้าเป็นผู้ฆ่า ฟังดูแล้วก็น่าตกใจ.

มันมีเรื่องเล่าว่าคนฝึกม้าไว้อย่าง ฝึกม้าให้ดีให้เก่ง แล้วเอาไปขายได้เงินมาก; แต่ถ้าม้าตัวไหนมันฝึกไม่ได้ หรือมันโง่เจ้าของผู้ฝึกก็มาเสีย ไม่ขายไปให้เสียชื่อ. แล้วคนนี้เกิดไปทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “สาวกทั้งหลายของพระองค์มีเป็นอันมาก สาวกที่ฝึกไม่ได้ พระองค์จะทำอย่างไร?” พระพุทธเจ้าท่านถามคนนั้นว่า “ไอ้ม้าของแกที่ฝึกไม่ได้แก

ทำอะไร?” เขาก็ทูลตอบว่า “ฆ่ามันเสีย”. พระพุทธเจ้า
ก็ว่า “ฉันก็เหมือนกัน ก็ฆ่ามันเสีย”. เขาก็ย้อนถามว่า “อ้าว
ฆ่าได้ไม่เป็นปาณาติบาตหรือ เป็นพระเป็นเจ้า?” ท่านก็ตอบว่า
“คือฉันไม่ยุ่งกับมันอีกต่อไป, พระคือ พระบ้า พระไม่เชื่อฟัง
ฉันก็ไม่ยุ่งกับมันอีกต่อไปก็เท่ากับฆ่ามันเสียด้วยเหมือนกัน”.

นี่ก็เป็นเรื่องที่ต้องระวังให้ดี อย่าให้เราเป็นผู้ถูกฆ่า,
เป็นผู้ต้องถูกฆ่า เพราะว่าธรรมชาติอะไร ๆ ของพระพุทธเจ้า
ไม่มีประโยชน์แก่เรา, ไม่อาจจะทำให้เป็นประโยชน์แก่เรา;
เราก็เป็นหมัน ไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากธรรมชาติ อันมีอยู่
มากมาย. นี่เรียกว่าถูกฆ่า ถูกฆ่าตาตา ๆ อย่างนี้ ก็เป็น
เรื่องที่ต้องระวัง จะหาว่าพระพุทธเจ้าใจดำอำมหิตนี้ไม่ได้
เพราะว่ามันต้องการจะฆ่า ควรจะถูกฆ่า แล้วที่แท้ที่จริงมัน
ก็คือ ฆ่าตัวมันเอง.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้สัพพัญญู คำนี้แปลว่ารู้ทุกอย่าง;
แต่ขอให้เข้าใจให้ถูกต้องว่า ไม่ได้ทุกอย่างไปหมด ที่ไม่ต้อง
รู้ก็ไม่ต้องรู้ แต่ว่าที่ต้องรู้ คือว่าเกี่ยวกับความดับทุกข์ ดับ
ทุกข์ละก็รู้หมด รู้หมดไม่มีเหลือแหวะ, จะดับทุกข์กันอย่างไร
ก็อย่าง กิเลสนี้ กิเลสระดับ รู้ทั่วถึงหมด นี่เรียกว่า สัพพัญญู. แต่

บางคนเชื่อว่ารู้หมด พระเถระผู้ใหญ่บางองค์ก็ถืออย่างนั้น. แล้วเราก็พูดว่า พระพุทธเจ้านั้นขบถยนต์ไม่เป็น, พุตจีนก็ไม่ได้ คือไม่ได้รู้ไปเสียทั้งหมด ก็ถูกเรียกตัวไปต่อว่า ถูกดู เพราะอธิบายอย่างนี้ ท่านจะให้รู้ไปเสียหมด ไม่ว่าอะไรรู้ไปเสียหมด. แต่อาตมาไม่เชื่ออย่างนั้น รู้หมดที่ควรจะรู้ คือ ที่ดับทุกข์ได้ ฉะนั้นสิ่งที่ไม่จำเป็นจะต้องรู้ ก็ไม่ต้องรู้ จะให้มาขบถยนต์เดี๋ยวนี้ ท่านก็ทำไม่ได้, จะให้มาพุตจีนพุตฝรั่งนี้ท่านก็ทำไม่ได้ แต่ว่าถ้ามันเป็นเรื่องที่จะดับกิเลส ดับตัณหา ป้องกันกิเลส ป้องกันการเกิดแห่งกิเลสแห่งตัณหาอย่างนี้ รู้หมดๆ รู้ละเอียด รู้สำหรับทุกคน รู้ทุกชนิด ที่ว่าทุกคนควรจะได้รับคำสั่งสอน.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้เบิกบาน เป็นผู้รู้แล้วก็เป็นผู้ตื่น แล้วก็เป็นผู้เบิกบาน. ถ้าไม่รู้ มันก็เหมือนกับหลับ หลับก็เหมือนกับหุบอยู่ไม่เบิกบาน. ตื่นนอนก่อนใครๆ, รู้ทุกสิ่งทีควรจะรู้อย่างนี้, แล้วก็เป็นผู้เบิกบาน เหมือนดอกไม้อาน; แต่มันคนละชนิด บานด้วยวิชาด้วยปัญญา บานด้วยธรรมะนี้ มันบานตลอดกาล เป็นบานไม่รู้โรย นี่มันบานไม่รู้โรย. ระวางให้ดี ที่เรียกว่าดอกบานไม่รู้โรยนั้นไม่

จริง, ก็ดูเถาะ ดอกบานไม่รู้โรย ไม่เท่าไรมันก็โรย มันก็เปลี่ยนสี มันก็ร่วงโรย ไม่สมชื่อ. แต่ถ้าว่าพระพุทธรเจ้าเบิกบาน หรือว่าพระอรหันต์เบิกบาน พุทธบริษัทเบิกบานนี้ มันบานชนิดไม่รู้โรย เพราะมันหมดสิ่งที่จะทำให้หุบ มันก็เบิกบานอนันต์กาล เรียกว่าบานไม่รู้โรยโดยแท้จริง.

พระพุทธรเจ้าเป็นผู้เคารพหน้าที่ที่ เคารพหน้าที่อันนี้สำคัญมาก พวกเราเป็นสาวกพระพุทธรเจ้า แต่ไม่ค่อยจะเคารพหน้าที่. ถ้าเป็นพวกอันธพาลทั้งหลาย, อันธพาลทั้งหลายไม่เคารพหน้าที่ คือไม่ทำหน้าที่ คอยแต่จะปล้น จี้ ฉกชิง วิ่งราวผู้อื่น ไม่ทำหน้าที่ด้วยตนเอง; พระพุทธรเจ้าเป็นผู้เคารพหน้าที่แล้วประกาศว่า พระพุทธรเจ้าทุกพระองค์เคารพหน้าที่.

ขื่อนี้อยากจะขอร้องให้สนใจที่สุด ให้เห็นการเคารพหน้าที่ของพระพุทธรเจ้า ท่านมีหน้าที่อย่างไร ท่านก็ทำหน้าที่ของท่าน. หน้าที่ของพระพุทธรเจ้านั้นท่านทำไปด้วยความเคารพ สมกับที่ว่า เมื่อตรัสรู้แล้วใหม่ๆ จงนพระทัยว่า ต่อไปนี้จะเคารพอะไร? ทบทวนไปมา ก็เคารพธรรมะ คือหน้าที่ หน้าที่คือธรรมะ, แล้วประกาศว่าพระพุทธรเจ้าทุก

พระองค์เคารพหน้าที่ ท่านก็เคารพจริงเหมือนกันแหละ.

พระพุทธเจ้าทำหน้าที่ครบวงจร ก่อนสว่าง ก่อน
 ห่วงงุไปเสียอีก ทรงสอดส่องว่าวันนี้จะไปที่ไหน? พอได้รู้
 ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟังอยู่ว่า ที่ไหนมีอะไร ใครอยู่ที่ไหน รู้
 เรื่องรูราวอยู่ ก็เลือกว่าวันนี้จะไปที่ไหน ก็ไปที่นั่นใน
 ลักษณะผู้ขอทาน ก็คือไปบิณฑบาต. จนได้พบกับบุคคลนั้น
 ในที่นั้นๆ ตามที่ประสงค์ จะเป็นชานาชาสวณ, จะเป็น
 พอค้าเป็นคนหบดี เป็นอะไรก็แล้วแต่ เข้าไปบิณฑบาต, ได้
 จันบิณฑบาต, ได้สนทนากับเจ้าของบ้าน จนเจ้าของบ้าน
 ได้รู้ธรรมะเอาตัวรอดได้ คือไปโปรดสัตว์; ที่ไปโปรดสัตว์ก็
 หมายถึงไปบิณฑบาต. เรามาใช้กันฟังดูมันก็แปลก ไป
 ขอทานเขากินแล้วว่าไปโปรดสัตว์; แต่พระพุทธเจ้าท่านไป
 โปรดสัตว์จริงๆ ท่านไปด้วยเจตนา นั้นกว่าจะได้กลับมันก็
 เทียง. เทียงก็พักผ่อนได้ เพราะมันร้อนเวลาร้อน แต่อย่า
 ลืมว่า แม้กลางถนนหนทาง ท่านก็โปรดคนได้นะ.

พอบ่ายก็โปรดคนไปหาที่วัด ไปฟังกันที่วัด ประชาชน
 ที่ยกพวกยกคณะไปฟังที่วัด, นี่ สายณฺเห ธมฺมเทศน์ ตอน
 เย็นก็สอนคนที่วัด.

ปโทเส ภิกขุโอรุวาทิ ตอนหัวคำก็โปรดพระโปรด
 เณรที่อยู่ที่วัด.

อทฺตมรตฺเต เทวปณฺหนํ พอดึกเที่ยงคืนก็สอนเทวดา
 เทวดามาจากสวรรค์ก็ได้ เทวดาที่เป็นราชามหากษัตริย์นี้
 ก็ได้ เขานิยมไปเที่ยงคืนกันทั้งนั้น, พระราชาไปเฝ้า
 พระพุทธเจ้าไปเวลาเที่ยงคืน ยกกองทัพคบเพลิงสว่างไสว
 ไปเลย.

เที่ยงคืนไปแล้ว ก็พักผ่อนบ้าง ตามความจำเป็น ก็
 พอดึกถึงเวลาจะหัวรุ่งอีกแล้ว ก็เล็งญาณส่องโลกอีกแล้ว รุ่ง
 จันจะไปที่ไหน แล้วก็ไปอย่างนั้น ครบวงจรอย่างนี้ทุกวันๆ;
 จะทำงานมากหรือน้อยก็ลองคำนวณดู.

ที่นี้มันยังต้องนึกถึงข้อที่ว่า บางทีท่านก็ไปทางไกล ต้อง
 เปลี่ยนบ้านเปลี่ยนเมือง ไปสู่เมืองโน้นเมืองนี้. ท่านก็ต้อง
 เสด็จดำเนิน คือเดิน เพราะมันไม่มีรถยนต์, แล้ว
 พระพุทธเจ้าท่านไม่ใช่นานพาหนะ ที่เทียมด้วยสัตว์มีชีวิต
 เช่นรถม้าหรือเกวียนอย่างนี้ มันเทียมด้วยสัตว์มีชีวิต ท่าน
 ไม่นั่ง รถยนต์ก็ไม่มี ก็ต้องเดิน ไปได้ทุกหนทุกแห่งตามที่
 ต้องการ. นี่เป็นการเคารพหน้าที่ เป็นการเสียสละเพื่อ

สัตว์ทั้งหลาย การเดินเป็นโยชน์ๆ นี้เป็นของธรรมดา.

วันที่จะนิพพานอยู่แล้ว ก็ยังเสด็จดำเนินอยู่เป็นโยชน์, คำแล้ว จะปรินิพพานอยู่แล้ว ก็ยังมีนักบวชต่างศาสนามา ขอร้องให้โปรด ให้เทศน์ให้ฟัง พระสงฆ์ที่แวดล้อมอยู่ได้ไป. พระพุทธเจ้าได้สดับว่าไล่เขาไป ก็ห้ามว่าอย่าไล่ๆ ให้เขาเข้ามา, แล้วก็โปรดคนนั้นจนสำเร็จประโยชน์ ได้เป็นสาวกองค์สุดท้าย. อย่างนี้จะไม่เรียกว่า ทำงานจนตายได้อย่างไร ทำงานจนนาทีสุดท้าย เคารพหน้าที่ ทำงานจนวินาทีสุดท้าย. ขอให้สนใจว่า ท่านเป็นผู้เคารพหน้าที่ คือเคารพพระธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่.

ข้อนี้เราไม่ค่อยสอนกันให้ถูกต้อง ว่าธรรมะ ธรรมะที่แท้คือหน้าที่; มักจะพูดว่าธรรมะคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า. ข้อนี้มันไม่ถูกต้อง เพราะคำว่าธรรมะๆนี้ เขาใช้พูดกันอยู่ตั้งแต่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด พระพุทธเจ้ายังไม่ทันเกิด เขามีคำว่าธรรมะๆใช้พูดกันอยู่ หมายถึงหน้าที่.

หน้าที่คือสิ่งที่จะช่วยให้รอดจากความทุกข์ ก็คำเดียวกัน ธรรมะก็คือสิ่งที่จะช่วยให้รอดจากความทุกข์. ธรรมะกับหน้าที่เป็นสิ่งเดียวกัน เขาพูดกันในหมู่มนุษย์ ตั้ง

แต่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิด แต่วามันเป็นหน้าที่ที่ต่ำๆ. แล้วหน้าที่ค่อยๆ สูงๆ สูงขึ้นตามศาสดาผู้สอน สูงขึ้นมา แล้วก็มาสูงสุดที่พระพุทธเจ้า หน้าที่ดับทุกข์สิ้นเชิง ไปสู่โลกุตตระ นี่หน้าที่ๆ ให้เราเคารพหน้าที่ แล้วก็จะชื่อว่าเคารพพระพุทธเจ้า.

เดี๋ยวนี้เราเคารพพระพุทธเจ้า แต่เราก็ไม่เคารพสิ่งที่พระพุทธเจ้าเคารพ เรายังเกลียดหน้าที่, บิดพลีหน้าที่, คดโกงหน้าที่, ขบถหน้าที่. อย่างนี้มันไม่ใช่ลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า ผู้เคารพหน้าที่, ไม่ใช่สาวกที่แท้จริงของพระองค์.

ความสำคัญข้อนี้ ขอให้เราเป็นผู้เคารพหน้าที่ จะเหน็ดเหนื่อยเท่าไร ก็ยังคงเคารพหน้าที่ นั้นแหละถูกต้อง แล้วมันก็จะช่วย หน้าที่จะช่วยให้รอด. สิ่งที่เราเรียกว่า หน้าที่นั้นแหละ คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุด ไม่มีอะไรจะสูงส่งกว่า ไม่มีอะไรจะศักดิ์สิทธิ์กว่า; ถ้าไม่ทำหน้าที่แล้ว มันก็ต้องตาย หรือว่าเป็นทุกข์เจียนตาย พอทำหน้าที่มันก็ไม่ตาย และไม่เป็นทุกข์.

ฉะนั้นสิ่งที่ช่วยได้จริง คือหน้าที่ ถ้าไม่ทำหน้าที่แล้ว

ไม่มีใครช่วย ให้เทวดาเป็นฝูงๆ ก็ช่วยไม่ได้, ให้พระเจ้า
ด้วยข้ามาเป็นฝูงๆ ก็ช่วยคนที่ไม่ทำหน้าที่ไม่ได้หรอก; แต่
ถ้าเขาทำหน้าที่ ไม่ต้องมีเทวดาที่ไหนมาช่วย หน้าที่มัน
กลายเป็นเทวดา กลายเป็นพระเจ้าแล้วก็ช่วยๆ มันก็
รอดตัว. นี่การเคารพหน้าที่นี้ เป็นสิ่งที่สูงสุด เป็นการกระทำ
ที่สูงที่สุด สมกับว่ามันเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านเคารพ.

ขอให้เราทุกคนพอใจในหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ แม้
หน้าที่ทำอะไรทำนา นั่นแหละ ทำเถิด เหนือออกมาให้เป็นน้ำมันดี
อย่าให้เป็นน้ำร้อน อย่าอดหนาระอาใจ มันก็จะรอดตัว.

เดี๋ยวนี้ มีคนเป็นอันมาก ไม่ชอบทำหน้าที่ คอยแต่ว่า
จะปล้นจี้ขโมยดีกว่า, ก็มีอันธพาลเต็มถนน เพราะเขาไม่
เคารพหน้าที่ ไม่ชอบหน้าที่ ไม่บูชาหน้าที่อย่างพระพุทธเจ้า.
แม้หน้าที่ที่จะช่วยตัวให้รอดจากความทุกข์, ปฏิบัติศีล สมาธิ
ปัญญา ก็ต้องทำอย่างเคารพที่สุด ตามพระพุทธประสงค์ให้
เคารพหน้าที่.

พระพุทธเจ้าท่านเป็นกัลยาณมิตร นี่ก็รู้กันไว้ให้
ดีๆ, เป็นมิตรแก่สิ่งที่มีชีวิตทุกชนิด ทุกระดับ ยังได้ตรัสว่า :
“ถ้าได้อาศัยเราเป็นกัลยาณมิตรแล้ว สัตว์ที่มีความเกิด

เป็นธรรมดา จะพ้นจากความเกิด, ที่มีความแก่เป็น
 ธรรมดา จะพ้นจากความแก่, ที่มีความเจ็บเป็นธรรมดา
 จะพ้นจากความเจ็บ, ที่มีความตายเป็นธรรมดา จะ
 พ้นจากความตาย”.

บาลีตอนนี้มีอยู่ในพระบาลี แต่ไม่มีใครเอามาสวด มา
 สวดท่องเดี่ยวครึ่งเดียว โอ เรามีความเจ็บเป็นธรรมดา ไม่
 พ้นความเจ็บไปได้, เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่พ้น
 ความตายไปได้ แล้วก็หยุดเสียเพียงเท่านั้น มันก็เหมือนกับ
 นั่งร้องไห้อยู่. แต่ถ้ารู้ให้ตลอด ก็จะทำให้มันมีทางที่จะพ้นได้
 จากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย มันอยู่กัน
 คนละแห่ง มันอยู่กันคนละสูตร. สูตรที่เตือนให้ไม่ประมาท
 อย่างยิ่ง ก็บอกท่องเดี่ยวแต่ว่าไม่พ้นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย
 ไปได้, ให้รีบ ให้รีบทำให้พ้นจากความเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่
 ฟังกันไม่ถูกเอง. การมีพระพุทธเจ้าเป็นกัลยาณมิตร ก็
 หมายความว่า ประพฤติตามที่พระองค์ทรงสั่งสอน แล้ว
 ก็จะพ้นจากความเกิด แก่ เจ็บ ตาย.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้มหากรุณา มหากรุณา การุณ
 กรุณา-ช่วย ช่วยให้พ้นจากความทุกข์, เมตตา-รัก กรุณา-

ช่วย; มีพระเมตตาคุณเลยไปถึงกรุณาคุณ. ท่านหวังจะ
ช่วยอยู่ตลอดเวลา อุตส่าห์เสียสละทำหน้าที่ไปช่วย ทุกหน
ทุกแห่งที่จะช่วยได้. มีพระกรุณาคุณห้วงมหรรณพ
หมายความว่า มหาสมุทรใหญ่กว้างเท่าไร พระกรุณา
ของพระพุทธเจ้าใหญ่กว้างเท่านั้น ควรจะรู้จักไว้.

ในที่สุด พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตีกลอง คุณอาจจะไม่
เคยได้ยินก็ได้ แต่พระพุทธเจ้าก็เป็นผู้ตรัสเอง *อมตทุนทกิ*
ตีกลอง ตีกลองอมตะที่ใกล้เมืองพาราณสี. มีคำตรัสว่า
“เราตีกลองอมตะที่ใกล้เมืองพาราณสี” ก็หมายถึงแสดง
ธรรมจักรเป็นแห่งแรกที่ใกล้เมืองพาราณสี; ตีกลองอมตะ
ได้ยินแล้วไม่ตาย ใครฟังกลองนี้ได้ยิน ก็หมายความว่าเข้าใจ
เข้าใจลึกซึ้งแจ่มแจ้ง ปฏิบัติหรือว่าแจ่มแจ้งด้วยการรู้ แล้ว
ก็ไม่ตาย คือ จะเข้าถึงความไม่ตาย ไม่มีตัวตนที่จะตาย.
ความตายเป็นของร่างกาย เป็นของอะไรก็ไม่รู้ ไม่เป็นของ
จิตใจ, ไม่รับเอามาเป็นความตาย อย่างนี้ก็เรียกว่า ตีกลอง
อมตะ ใครได้ยินเสียงแล้วผู้นั้นไม่ตาย; แต่คำว่าได้ยินนี้
หมายความว่ารู้แจ้งนา รู้แจ้งแล้วก็ไม่ตาย.

นี่เท่าที่จะรวบรวมมาได้ จากที่มาในพระบาลี ก็อย่างนี้

ว่ามานี้ ดั่งยี่สิบกว่าอย่าง : เป็นผู้ตื่นก่อนใครๆ, เป็นผู้ปลูก, เป็นผู้ชี้ทาง, เป็นนายแพทย์รักษาโรค, เป็นผู้ผ่าตัด, เป็นผู้เปิดของปิด, เป็นผู้หยางของคว่ำ, เป็นผู้จุดตะเกียงวางไว้ในที่มืด, เป็นผู้เป็นสรวงที่ฟังที่ระลึก, เป็นผู้นำ, เป็นผู้แจกผู้แจก, เป็นผู้สิ้นกรรม แล้วสอนความสิ้นกรรม, เป็นผู้หมดตัว จนเรียกว่าสิ้นเนื้อประดาตัว, เป็นผู้ไม่มีรส คือไม่คิดในรส รสทั้งหลายไม่ครอบงำจิตใจของพระองค์, เป็นผู้ทำให้คนเป็นหม้าย นั้นมันพูดภาษาคนก็ผู้หญิงเป็นหม้าย ถ้าพูดภาษาธรรม ก็ทำให้กิเลสค้นหาเป็นหม้าย ไม่มีเชื้อ, เป็นผู้นำไปหาความวินาศ หรือวินาศแห่งกิเลส, เป็นผู้ฆ่าผู้ที่ช่วยไม่ได้ ผู้ที่โปรดไม่ไหว มันก็ต้องมีอาการเหมือนกับว่าฆ่าคือเล็กน้อยๆ, เป็นสัตพัญญู, เป็นผู้เบิกบาน, เป็นผู้เคารพหน้าที่, เป็นกัลยาณมิตร, เป็นผู้มหากุณา ดุจดวงมหารณพ, ในที่สุดเป็นผู้ดีกลอง. เป็นอย่างไรบ้าง เรารู้จักพระพุทธเจ้าเพิ่มขึ้นหรือเปล่า?

เฮ้, ที่นี้จะพูดกันนอกบาติบ้าง ใครจะด่าจะว่าอย่างไร ก็ตามใจ เรามีสิทธิที่จะพูด ตามความรู้สึกนึกคิดของเรา : พระพุทธเจ้าเป็นพ่อ พระธรรมเป็นแม่ พระสงฆ์

เป็นพี่ พี่น้อง, พระพุทธเจ้าเป็นพ่อ พระธรรมเป็นแม่ พระสงฆ์เป็นพี่. ใครจะทำได้ ใครจะสมควรทำ หรือใครไม่อยากจะทำได้.

พระธรรมเป็นแม่อันกว้างขวาง คือให้เกิดแม่แต่พระพุทธเจ้าเอง พระธรรมเป็นมารดาของทุกสิ่งทุกอย่าง; แต่มารดาจะเกิดได้ต้องมีบิดา เป็นผู้ทำให้ปรากฏออกมา หรือปรากฏขึ้นมา หรือแผ่กว้างออกไป. ถ้าเรามีพระพุทธเจ้าเป็นพ่อ มีพระธรรมเป็นแม่ มีพระสงฆ์ทั้งหลายเป็นเหมือนกับพี่น้อง มันก็รอดตัว รอดตัวยิ่งกว่ารอด.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ปกครอง ปกครองเรา แต่เราไม่ชอบ เราชอบให้กิเลสปกครอง ก็ต่างกันลิบ. *ความรู้ที่ดับทุกข์ได้ ปัญญาที่ดับทุกข์ได้ นั่นแหละ เป็นพุทธะตัวจริง* มีขึ้นในใจ ปกครองควบคุมชีวิตจิตใจ ให้เดินไปถูกทาง ก็หมายความว่าผู้มีธรรมเป็นผู้ปกครอง. *ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรมะ เราแท้จริงคือธรรมะ* มีธรรมะขึ้นมาในจิตใจ ก็คุ้มครองไว้ได้; นี่พระพุทธเจ้าในฐานะที่เป็นธรรมะนั้นแหละคุ้มครองไว้ได้.

พระพุทธเจ้าเป็นนาย เราสมควรเองที่จะเป็นบ่าว

ที่จะเป็นทาส. ขอนั้นนอกบาลี ถึงแม้จะมีคำสวดในทำวัตรเย็น
 พุทฺโธ เม สามิกิสฺโร คำนี้ก็มิได้อยู่ในบาลีเดิม เป็นบาลีที่
 ผูกขึ้นใหม่, แต่โดยที่เห็นว่ามันดี มันมีความหมาย เรา
 มอบชีวิตจิตใจแก่พระพุทธเจ้าในฐานะเหมือนกับว่าเป็นนาย
 เราเป็นบ่าว เราเป็นทาส เรายินดีที่จะรับใช้ เรายินดีที่จะ
 ปฏิบัติตาม. ขอให้เรามีพระพุทธเจ้าเป็นนาย มีอิสระเหนือ
 เรา, เป็นอิสระนั่นแหละ มีความหมายเท่ากับพระเจ้าเลย
 เคารพพระพุทธเจ้าเหมือนกับเป็นพระเจ้า หรือเป็นอิสระ. ที่
 พูดคำว่าพระเจ้า ๆ ในภาษาไทย ในภาษาบาลี ก็คือ คำว่า อิสฺสร
 เป็นภาษาบาลี, ถ้าเป็นภาษาสันสกฤต มันก็คือคำว่า อีศวร
 คือ พระอิศวร, อีศวะระ คือพระอิศวร นั่นภาษาสันสกฤต
 ภาษาบาลีว่า อิสฺสร อิสฺโร นี้ คำเดียวกัน. พระพุทธเจ้า
 เป็นพระเจ้าของเรา เรายินดีจะเป็นอย่างนั้น; แต่
 พระพุทธเจ้าก็ไม่เคยประกาศอย่างนั้น หรือบัญชาอย่างนั้น
 เราสมัครเอง. เราสมัครที่จะเป็นทาสของพระพุทธเจ้า
 หมายความว่า เราจะมอบกายถวายชีวิตทั้งหมดทั้งสิ้น
 เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้ของฟรี. ภาษาอะไรก็ไม่รู้

ฟรี มันไม่ใช่ภาษาไทย แต่มันรู้กันดี ภาษาไทยก็ให้เปล่า ๆ ไม่คิดสตางค์ ให้ฟรี. พระพุทธเจ้าเป็นผู้แจกของฟรี แล้วของนั้นก็มียาค่าเหลือประมาณ จนตีค่ากันไม่ไหว แล้วก็ให้ฟรี แจกฟรี ให้เปล่า ๆ ไม่คิดสตางค์.

ข้อนี้ไม่ค่อยจะมองกันนี่ เพราะมันเห็นแต่ของที่มียาค่าน้อย ๆ เป็นเหยื่อของกิเลสตัณหา ต้องการกันอย่างนั้น. ของสูงสุด ที่ทำให้หลุดพ้นจากความตาย อยู่เหนือโลกหรือนิพพานโดยเฉพาะนั้น ก็เรียกว่า ให้ฟรี ให้ฟรี. แล้วมีใครยินดีรับก็คน มีใครสนใจก็คน? แต่ถ้าว่าแจกเงินฟรี คงไปรับกันหมดเลย แต่พอให้นิพพานฟรี ไม่รู้ ไม่รู้ไม่ชี้ ไม่รู้ว่าจะไร ไม่รู้ว่าจะเอาไปทำไม มันเป็นเสียอย่างนี้. ท่านเป็นผู้แจกของฟรี แล้วของนั้นสูงสุดประเสริฐที่สุด ก็ไม่ค่อยมีใครจะเอา ขอให้นึกกันไว้ด้วย รู้จักกันไว้ด้วย.

เอ้า, ที่นี้มาดูกันหยก ๆ ในเรื่องการเมืองบ้าง พระพุทธเจ้าเป็นยอดสุด วิเศษสุดของนักการเมือง. นี่พูดให้เขาดำเล่น นักการเมืองก็คือผู้ที่จัดการเมือง คือทำให้บ้านเมืองมีความสุข โดยไม่ต้องใช้อำนาจ ทำบ้านเมืองให้สงบสุขโดยไม่ต้องใช้อำนาจ ไม่ต้องใช้การฆ่ากัน

ลงโทษลงอะไร. นั่นจะเป็นนักการเมืองที่แท้จริง ทำให้เกิดความสุข โดยไม่ต้องใช้อำนาจ. พระพุทธเจ้าท่านทำอย่างนั้น และยิ่งกว่าอย่างนั้น ไม่เคยใช้อำนาจ คล้ายๆให้ทุกคนปฏิบัติด้วยความสมัครใจ อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งส่วนบุคคล และส่วนสังคมกันทั้งโลกเลย ได้รับความสุข โดยไม่ต้องใช้อำนาจ.

พระพุทธเจ้าเป็นยอดนักเศรษฐกิจ, คำว่าเศรษฐกิจคำนี้ เอาตามตัวหนังสือแปลว่า กิจที่ประเสริฐที่สุด, กิจที่ประเสริฐที่สุด ก็คือ ทำของที่ไม่มีค่าให้มันมีค่า ทำของที่มีค่าน้อย ให้มันมีค่ามาก; พระพุทธเจ้าทำได้ดีกว่าใครๆ แล้วสูงสุดด้วย.

ร่างกายนี้ไม่มีค่า ตายแล้วขายไม่ได้สักบาท หรือเป็นๆ อยู่มันก็ไม่มีค่าอะไรมากมาย; แต่ท่านได้ทำให้มีค่ามากมาย เป็นที่ตั้งแห่งการบรรลุมรรคผลนิพพาน ให้เป็นที่รองรับธรรมะอันสูงสุด ให้มันมีค่า, สิ่งที่ไม่มีค่า ทำให้มันมีค่า, สิ่งที่มีค่าน้อย ทำให้มันมีค่ามาก; นี่คือนักเศรษฐกิจ. แต่ไม่ใช่เศรษฐกิจอย่างที่เขามียๆ กันอยู่นี้ มันเศรษฐกิจ ล้วงกระเป๋าคนอื่น มาใส่กระเป๋าของตัวเอง; อย่างนี้

พระพุทธเจ้าไม่ทำหрок. เศรษฐกิจอย่างนี้เป็นเศรษฐกิจที่ทำให้ฟรี แล้วทำให้มีค่า จากของที่ไม่มีมีค่า ให้มีค่ามากจากของที่มีค่าน้อย. เราจึงถือว่าพระพุทธเจ้านี้ เป็นยอดนักเศรษฐกิจชื่อตรง ไม่ใช่ นักเศรษฐกิจที่ล้วงกระเป๋าคนอื่น.

พระพุทธเจ้าเป็นยอดนักสังคม สังคมที่เขามองกันในแง่ที่ไม่น่าไว้วางใจ. นักสังคม ก็คือทำสังคมให้เป็นสุข จัดสังคมให้มันเป็นสุข ให้มีการผูกพันกันในลักษณะที่เป็นสุข นี่เป็นนักสังคม; พระพุทธเจ้าจะทำได้ดีกว่าใครๆ ทำให้สังคมเป็นสุข.

เดี๋ยวนี้ นักสังคมนี้ มันล้วนแต่ไม่น่าไว้วางใจ เป็นเรื่องแต่จะทำนาบนหลังเพื่อน ทำนาบนศีรษะผู้อื่น. นักสังคมเดี๋ยวนี้ไปเทียบกับพระพุทธเจ้าไม่ได้ ที่เป็นนักสังคมโลก มนุษย์-โลก เทวโลก มารโลก พรหมโลก เป็นที่สุด. ท่านจัดให้มีความสุขสงบสุขได้ ต้องเรียกว่าท่านเป็นยอดนักสังคม.

ที่นี่จะบอกว่า พระพุทธเจ้านั้น ท่านเป็นผู้เผด็จการ เป็นนักเผด็จการ นิยมเผด็จการ ชอบทำให้เฉียบขาด ไม่ทำเล่น แล้วก็ทำจริง. ว่าในทางภายนอก ทางวินัยนี้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้เผด็จการ คืออยู่เหนือวินัย อยู่

เหนือวินัยที่ใช้กับพระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วท่านก็เผด็จการ. แต่มันยิ่งกว่านั้น คือเรื่องของกิเลส ท่านจะเผด็จการกับกิเลส ไม่ทำลับๆ ล่อๆ รีๆ รวดๆ ใช้วิธีเผด็จการไม่ไว้วางใจ คือเอาธรรมะเป็นเครื่องมือเผด็จการ. ไม่ใช่เอาอำนาจเอากำลังเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตัว มาเป็นเผด็จการเหมือนที่เป็นๆ กันอยู่ในโลก แล้วเกลียดกันหนักหนาเรื่องเผด็จการ เลยพาลให้เกลียดพระพุทธเจ้าที่เป็นผู้เผด็จการอย่างนี้ไปเสียด้วย.

ไปใคร่ครวญดูให้ดีเถอะ ว่าถ้ามันมีเผด็จการ มันทำอะไรได้มาก, ทำอะไรได้เร็ว, ทำอะไรได้ดี, ไม่โอ้อ้อโลเล; แต่คนกลับไม่ชอบ พอฟังแล้วก็กลัว. กิเลสเป็นสิ่งที่จะต้องทำกับมันอย่างเผด็จการ อย่าไปไว้วางใจมันเลย เผด็จการกับกิเลส ให้สุดเหวี่ยงเลย จึงจะเกิดผลที่พึงปรารถนา. หรือว่าจะทำอะไร กิจธุระการงานก็เหมือนกัน ขอให้ทำในลักษณะเผด็จการ อย่าโลเล อย่าเหลาะแหละ อย่าโอ้อ้ออ้ออ้อ. พระพุทธเจ้าเป็นนักเผด็จการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเผด็จการกับกิเลส.

พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาคนสุดท้าย, เป็นคน

สุดท้าย คือว่าสอนสูงสุด จนไม่มีใครสอนให้สูงไปกว่านั้น
ได้; ศาสนาอื่นทั้งหลาย สอนมาสู่ความดี แล้วก็ดีที่สุด แล้ว
ก็หยุดที่นั่น หยุดที่ดีที่สุด. เอาในอินเดียก็ได้ สอนเรื่องละ
กามโดยรูป ละรูปโดยรูป พอมาถึงอรุณก็หยุดติดตัน
อยู่ที่นั่น เป็นภวัคพรหม พรหมสูงสุด ด้วยเนวสัณญานา-
สัณญายตนะ แล้วติดตันอยู่ที่นั่น มันไม่สูงสุด. จนกว่า
พระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้น จะสอนโลกุตตระเหนืออรุณ ดูแล้ว
ของมันเป็นว่า ละกามธาตุเสียด้วยรูปธาตุ ละรูปธาตุเสียด้วย
อรุณธาตุ แล้วก็ละอรุณธาตุเสียด้วยนิโรธธาตุ ก่อนนี้มัน
มีเพียงแค่ว่า อรุณธาตุสูงสุด เป็นภวัคพรหม. เราเคยเปรียบ
เทียบกันอีกทางหนึ่ง ว่าพระศาสดาทั้งหลายมาประชุมกัน แล้ว
ถามว่าใครพูดจริงทำจริงตามนั้น ก็ไม่มีที่องค์.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ว่า สอนเขาอย่างไร แล้ว
ก็ปฏิบัติได้ตามนั้น ไม่หลอกลวงใคร; พระศาสดา
โดยมากก็สอนเขาอย่างหนึ่ง แล้วก็ปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง หรือ
ยกเว้นตัวเองไม่ต้องปฏิบัติ.

ทีนี้พระพุทธเจ้าท่านสอนถึงที่สุด คือพ้นดี ดี
ที่สุดก็ไม่หยุด ดีที่สุดมันก็บ้าที่สุด ยึดมันที่สุด หลงไหล

ที่สุด มัวเมาที่สุด ขึ้นไปจากดี พันดี จึงจะเรียกว่า
สุดจนขึ้นไปอีกไม่ได้. สอนเรื่องความไม่มีตัวตน ก่อนนี้
เขาสอนมีตัวตนที่ดีขึ้นมา ดีขึ้นมา จนดีที่สุด เป็นตัวตนที่
ไม่มีความทุกข์ แล้วเป็นนิรันดร อยู่ตลอดนิรันดร นิรันธกาล
เป็นตัวตนนิรันดรดีที่สุด.

พระพุทธเจ้ายกเลิก ยกเลิก ไม่จำเป็นต้องมีตัวตนชนิดนั้น,
ความไม่มีตัวตน ความว่างจากตัวตน ว่างอย่างยิ่งดีกว่า;
จะพูดว่าดีกว่าก็ไม่ถูก ไม่รู้จะพูดอย่างไร ก็จริงกว่า ถูกกว่า
แล้วก็ถูกที่สุด. สอนความสิ้นสุดแห่งตัวตน คำสอนนี้สูงสุด
ไม่มีใครสอนได้มากไปกว่านี้ได้ นี่เรียกว่าท่านสอนถึงที่
สุด.

แล้วท่านก็สอนในลักษณะที่เป็นผู้เลี้ยงให้รอด
จากความทุกข์ เป็นผู้ให้อาหารพิเศษ อาหารพิเศษที่กิน
แล้วไม่ตาย, เป็นผู้เลี้ยง เป็นผู้ป้อน เหมือนกับเลี้ยงทารก
ให้ได้อาหารวิเศษกินแล้วไม่ตาย.

พระพุทธเจ้าไม่มีความริษยา ศาสดาบางคนมี
ความริษยา แต่อย่าออกชื่อเลยไม่ดี เอาแต่ว่าพระพุทธเจ้า
ของเราไม่มีความริษยา ไม่มีความริษยาระหว่างศาสดา ไม่

วิทยาศาสตร์อื่น ศาสดาอื่น.

พระพุทธเจ้าไม่ทำได้ดิน แผนการได้ดิน ที่จะล้มล้างลัทธิอื่น ศาสนาอื่น, เดียวนี้ระวัง มันมีแผนการได้ดินระหว่างศาสนา หรือของศาสนาอื่น ที่จะทำลายล้างกัน; อย่างนี้พระพุทธเจ้าไม่เคยทำ แล้วไม่สอนให้สาวก.

พระพุทธเจ้าไม่มีความขัดแย้ง ไม่ทำความขัดแย้ง คำนี้มันสำคัญ คำว่าอุปัททวะในบาลี คำว่าอุบาทว์ในภาษาไทย คำนั้นแปลว่าขัดแย้ง ขัดแย้งแล้วก็ทะเลาะวิวาท. พระพุทธเจ้าไม่มีการขัดแย้งใคร ใครว่าอย่างไรก็ว่าไป ฉันมีอะไรของฉัน ฉันก็ว่าอย่างนี้ ให้แก่เลือกเอาเอง ไม่มีความขัดแย้ง.

ในสมัยพุทธกาล เขาสอนเรื่องนรกเรื่องสวรรค์กันเป็นอย่างอื่น คือสอนนรกได้ดิน สวรรค์บนฟ้า เขาสอนกันอยู่. พอพระพุทธเจ้าเกิดขึ้น ท่านเห็นสวรรค์หรือนรกที่จริงกว่านั้น คือที่มีอยู่ตามอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทำผิดเมื่อไร เป็นนรกที่นั่น เมื่อนั้น ทำถูกเมื่อไรเป็นสวรรค์ที่นั่น เมื่อนั้น. แม้จะดีกว่าอย่างนี้ ท่านก็ไม่ไปบอกว่า ของแกผิดของฉันถูก ไม่กล่าวคำขัดแย้ง เพียงแต่บอกให้รู้ว่า ฉันเห็นอย่างนี้ ฉันเห็นอย่างนี้ ไม่ทำความขัดแย้งให้เกิดขึ้นมา.

พบพระบาลีกล่าวว่า ตถาคตไม่กล่าวคำขัดแย้งกับผู้ใด ใน มนุษย์โลก เทวโลก มารโลก พรหมโลก หมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ แปลว่าในโลกไหนก็ตาม พระพุทธองค์จะไม่กล่าวคำขัดแย้ง.

เดี๋ยวนี้มนุษย์ชอบกล่าวคำขัดแย้ง ชอบทำการขัดแย้ง แล้วมันมีมูลมาจากกิเลส ที่เป็นเหตุจะเอาประโยชน์อะไรกัน มันก็ทำความขัดแย้ง พระพุทธเจ้าไม่ได้ประสงค์ประโยชน์อะไร. แม้ว่าจะสอนให้ถูกกว่า ดีกว่า ก็ไม่สอนในลักษณะที่เป็นการขัดแย้ง ที่เป็นเหตุให้เกิดการขัดแย้ง โดยพูดว่าของ ท่านผิด ของฉันถูก, ของฉันถูก ของท่านผิด, ของท่านผิดโดยประการทั้งปวง อย่างนี้ไม่ทำ ไม่เคยทำและห้ามไม่ ให้ทำ.

เราผู้เป็นสาวกทั้งหลาย ก็จึงเป็นผู้สมาทานการ ไม่ขัดแย้ง เพราะว่าคำว่าขัดแย้งๆ คือคำว่าอุบาทว์. ไม่ทำการขัดแย้งโดยกาย โดยวาจา โดยใจอะไรทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ทำการขัดแย้ง; พอขัดแย้งมันก็ยุ่ง ถ้าขัดแย้งมันก็เดือดร้อนกันไปหมด. โลกปัจจุบันมันเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ขัดแย้งไปเสียทุกอย่าง ทุกทาง; พระพุทธเจ้าไม่ขัดแย้ง ไม่นิยมความขัดแย้ง สอนให้ไม่ทำความขัดแย้ง.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ยกเลิกวรรณะ เขาสอนมาแต่เดิม มีวรรณะ ๔ โดยชาติ กำเนิดเป็นกษัตริย์ เป็นพราหมณ์ เป็นแพศย์ เป็นศูทร. กษัตริย์ก็พวกนักรบ พวกปกครอง เป็นวรรณะสูง, พวกพราหมณ์ก็เป็นครูบาอาจารย์ผู้สั่งสอน ก็สูงในด้านจิตใจ, พวกแพศย์หรือไวยสยะ ก็คือประชาชนผู้มีฝีมือลายมือ มีศิลป์ ทำมาหากินด้วยวิชาความรู้ แล้วพวกศูทรก็คือพวกกรรมกร รับใช้ ลูกจ้าง ไม่มีความรู้. นี่แบ่งเป็นวรรณะ ๔ แล้วก็คบหาสมาคมกัน หรือถึงกับเกลียดกันอย่างยิ่ง ไม่เดินร่วมถนนหนทาง, ไม่ใช้บ่อน้ำร่วมกัน, ไม่กินข้าวร่วมกัน.

พระพุทธเจ้าว่า โอ มันไม่ต่างกันหรอก มันจะเป็นวรรณะไหน ถ้ามันปฏิบัติถูกต้อง แล้วมันดับทุกข์ได้ หมายความว่า เป็นพระอรหันต์กันได้ทั้งนั้น. เมื่อมีผู้มาทูลถามว่า พระองค์ตรัสว่าวรรณะมีความแตกต่างกันหรือไม่? พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสถามว่า หมายความว่าแตกต่างอย่างไร? ถ้าแตกต่างโดยหน้าที่การงานก็แตกต่าง แต่ถ้าว่าเอาโดยการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุผลไม่ต่าง ไม่ต่างวรรณะทั้ง ๔ ไม่ต่าง ไม่ต่างกัน ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แล้วก็บรรลุผลเป็นพระอรหันต์ บรรลุนิพพานได้ทั้งนั้น.

พระพุทธเจ้ายกเลิกวรรณะที่ถือว่าเป็นความต่าง ให้
ความเสมอภาคว่าเป็นความไม่ต่าง ก็เลยเป็นบุคคลสูงสุด ที่
ถือหลักอย่างนี้. ฉะนั้นจึงไม่มีที่จะมารังเกียจ เกีย่งอง ว่า
เป็นคนยากจน เป็นคนชั้นต่ำ ไม่ต้อง, ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติ
ชอบแล้ว เป็นพระอรหันต์กันได้ทั้งนั้น; อย่างนี้เราจะเรียก
ว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ยกเลิกวรรณะ.

พระพุทธเจ้ามีพระกาย ๓ พระกาย พระกายที่
๑ เป็นกายเนื้อหนัง เหมือนที่เรามี ๆ กันนี้ กายเนื้อกายหนัง
นี้ เรียกว่ากายธรรมดา, พระพุทธเจ้าก็มีธรรมกาย ธรรม-
กายที่ไม่ใช่เนื้อหนัง แต่เป็นตัวธรรมะที่มีอยู่ในร่างกาย กาย
ที่ ๒, แล้วพระพุทธเจ้าก็มีกายที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้
เหมาะสมในหน้าที่ เมื่อท่านจะไปสอนคนที่เขามีอะไรผิด
แปลกออกไป ท่านก็สามารถทำตนทำพระองค์ให้เหมาะสม
เช่นนั้น.

เรื่องนี้พวกมหายานเขาถือเป็นสิ่งสำคัญ ว่าจะต้อง
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงร่างกายของตนให้เหมาะสมที่จะเข้าไป
สั่งสอนคนพวกนั้น เช่นจะไปสอนพวกยักษ์ ก็เปลี่ยน
ร่างกายเป็นยักษ์, สั่งสอนเทวดา ก็เปลี่ยนร่างกายเป็นเทวดา,
จะไปสอนคนพวกไหน ก็สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงร่างกาย

ให้เหมาะสม. ดังนั้นโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร มีร่างกายที่เปลี่ยนแปลงได้ตั้ง ๓๒ ร่างกาย; แต่เป็นชายเป็นส่วนมาก เป็นหญิงบ้าง เมื่อจะทำกับผู้หญิง จะทำกับเด็ก ๆ ก็เปลี่ยนร่างกายเป็นผู้หญิง; สิ่งนี้ก็เรียกว่าร่างกายที่เปลี่ยนแปลง.

พระพุทธเจ้าสามารถจะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพระองค์ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหนัง; เปลี่ยนแปลงพระองค์ ให้มันเหมาะสมกับที่จะไปสอนยักษ์ สอนมาร สอนมิชฉาทิฏฐิ สอนอะไรก็ได้ พระพุทธเจ้ามี ๓ พระกาย อย่างนี้.

ในโบสถ์มหายาน เขาจะทำพระพุทธรูป ๓ องค์ มี ๓ กาย. นี่ก็ดูให้ดีเถอะ มันมีความหมายอย่างไร? คือว่า ไม่มีอุปสรรคใด ๆ มีร่างกายเนื้อหนังเป็นยืนพื้นฐานอยู่, มีร่างกายธรรมะเป็นธรรมกาย เป็นหัวใจอยู่ข้างใน, และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกายนอกด้วย กายในด้วย อะไรก็ตาม เหมาะสมที่จะไปสอนพวกเทวดา พวกมาร พวกพรหม สอนสัตว์เดรัจฉาน สอนในนรก สอนเปรต สอนอสุรกาย สอนได้ทั้งนั้น.

ดูรูปภาพที่พวกมหายานเขียน ไม่ใช่พวกเราเขียน ในนรกก็มีพระพุทธเจ้า ในเมืองเปรตก็มีพระพุทธเจ้า, ที่ไหนก็มีพระพุทธเจ้า รูปร่างเหมาะสมที่จะไปอยู่ที่นั่น แล้วก็

สอนที่นั่น; อย่างนี้เขาเรียกว่า พระกายที่นฤมิตบิดเบือน
สำเร็จประโยชน์ในการที่จะเข้าไปสั่งสอน. อย่างนี้พวก
มหายานเขาเก่ง พวกเถรวาทไม่สู้จะสนใจ แต่มันก็ยังจำเป็น
มันเห็นได้ว่ามันมีอยู่ แต่พูดไม่เป็นนั่นเอง แล้วก็ดีแต่จะ
ดูถูกผู้อื่น. เอาละ ยอมรับเสียว่า พระพุทธเจ้ามีร่างกาย
พระกาย ที่เตรียมพร้อมตั้ง ๓ กายอย่างนี้.

เอาละ เหนื่อยแล้ว อันสุดท้ายว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้
อยู่ตลอดเวลา ก็หมายถึงธรรมกาย แม้ว่าจะไม่เอาถึง
ขนาดนั้น จะเอาเพียงธรรมวินัยนี้ก็ได้อ. พระองค์ตรัสเมื่อ
จะปรินิพพานว่า “ธรรมวินัยที่ได้บัญญัติไว้แล้ว แสดงไว้
แล้วนี้ จะอยู่เป็นศาสดาของพวกเธอ หลังจากที
ตถาคตล่วงลับไปแล้วโดยร่างกาย”, ธรรมวินัยนี้จะอยู่
ตลอดเวลา พระพุทธเจ้าในรูปของธรรมวินัยนี้จะอยู่
ตลอดเวลาอย่างนี้ก็ได้. หรือว่าจะเอาธรรมะ ธรรมะที่เป็น
เนื้อธรรมะ เป็นตัวธรรมะที่อยู่ในใจ นี่ก็อยู่ตลอดเวลา, ธรรมะ
เป็นของตลอดกาลนิรันดร์ นั้นพระพุทธเจ้าพระองค์
จริงอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้.

ฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายทุกคน อย่าไปคิดเขลาๆ ว่า
เราเกิดสุดท้ายภายหลังหลายพันปีแล้ว พระพุทธเจ้าไม่มีแล้ว

อะไรไม่มีแล้วอย่างนี้. อย่าคิดอย่างนั้น คิดว่าพระพุทธเจ้า
 ยังอยู่ เหมือนกับที่ท่านเคยยังอยู่ครั้งกระโน้นแหละ, เรา
 เข้าใจให้ดีๆ มองเห็นให้ดีๆ ต้อนรับเอาให้ดีๆ ก็จะมี
 พระพุทธเจ้าไม่เสียเปรียบคนที่เขาเกิดในอินเดียครั้งกระโน้น.
 คนส่วนมากในอินเดียครั้งกระโน้น ที่อยู่ร่วมแผ่นดินกับ
 พระพุทธเจ้า ไม่รู้จักพระพุทธเจ้าก็ยังมี เช่น ผู้หญิงผู้นั้น
 ไปด่าพระพุทธเจ้าว่า ดีแต่ทำให้คนเป็นหม้าย. นี่เขาอยู่ใน
 อินเดียพ้องสมัยกับพระพุทธเจ้า เกี่ยวข้องติดต่ออยู่กับ
 พระพุทธเจ้า เขายังไม่เห็นพระพุทธเจ้า ยังไม่รู้จักพระพุทธเจ้า
 ไม่ต้องเสียใจว่า แม้เดี๋ยวนี้เราก็ยังมีพระพุทธเจ้าได้
 พระพุทธเจ้าจะอยู่ตลอดเวลา.

ฉะนั้นขอให้ทุกท่านพอใจ ที่จะเข้าถึงพระพุทธเจ้าที่มี
 อยู่ตลอดเวลา คล้ายกับมีสำรองไว้ให้เราตลอดเวลา อย่าให้
 เป็นหมันเสียเลย, พยายามศึกษาให้รู้จักให้เข้าใจ, ให้
 ปฏิบัติตามให้สำเร็จประโยชน์ แล้วก็ไปเป็นพระพุทธเจ้า ใน
 ฐานะที่เราควรจะรู้จัก เป็นหัวข้อสุดท้าย. เหนื่อยแล้ว พูดไม่ได้
 แล้ว ก็ขอยุติไว้เพียงเท่านี้.

ทบทวนว่า ถ้าจะพูดกันอย่างโลกๆ ไม่มีในพระคัมภีร์
 พระพุทธเจ้าเป็นพ่อ พระธรรมเป็นแม่, พระพุทธเจ้า

เป็นผู้คุ้มครองตลอดเวลา, พระพุทธเจ้าเป็นนายของเรา, พระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้ของฟรี, พระพุทธเจ้าเป็นยอดนักการเมือง, พระพุทธเจ้าเป็นยอดนักเศรษฐกิจ, พระพุทธเจ้าเป็นยอดนักสังคม, พระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดาสูงสุดคนสุดท้าย, พระพุทธเจ้าเป็นผู้เลี้ยง ผู้ป้อนอาหารให้แก่เรา เหมือนกับเลี้ยงทารก, พระพุทธเจ้าเป็นผู้ไม่ริษยา, พระพุทธเจ้าไม่มีแผนการทำลายล้างผู้อื่น, พระพุทธเจ้าไม่กล่าวคำขัดแย้งไม่มีการกระทำที่เป็นการขัดแย้งใด ๆ, พระพุทธเจ้าเป็นผู้ยกเลิกวรรณะหมดสิ้น, พระพุทธเจ้ามี ๓ กาย คือ พรหมที่จะทำหน้าที่ใด ๆ ก็ได้ แล้วพระพุทธเจ้าก็มีอยู่ตลอดเวลา รอบคนข้างหลังที่จะตามมาทีหลังก็ยังคงจะพบพระพุทธเจ้า. ไม่มีแรงจะพูดแล้ว ก็ขอยุติการบรรยาย.

ขอยุติการบรรยายครั้งนี้ไว้เพียงเท่านี้, ขอให้ท่านทั้งหลายใคร่ครวญ พิจารณาให้ดี ๆ ให้ถือเอาประโยชน์จากคำบรรยายนี้ให้ได้ ตามสมควรแก่สติปัญญาของตนทุก ๆ คนเถิด เວ်งก็มีด้วยประการฉะนี้.

รายชื่อหนังสือ ขุดหมุณล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑	พระพุทธองค์ก่อน	๔	๔๐	การใช้อานาปานสติให้เป็นประโยชน์ในบ้านเรือน	๒	๔๒	ความวิเวกเป็นสุข	๑
๒	การศึกษาคืออะไร?	๑					ความไม่เบียดเบียนเป็นสุข	
๓	การงานคืออะไร?	๑	๔๑	บทช่วยจำสำหรับเรื่องอสังขมยคา	๑	๔๓	ธรรมชาติของการภาวนา	๑
๔	ทรัพย์สมบัติคืออะไร?	๑	๔๒	อสังขมยคา กับ สันติภาพ	๑		มารอันคับแค้น	
๕	สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตมนุษย์	๑	๔๓	พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก	๒	๔๔	พุทธศาสนาไม่ได้สอนให้หยุด	๑
๖	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาไม่สมบูรณ์แบบ	๒	๔๔	การพัฒนาชีวิตโดยพระไตรปิฎกที่มีผลสูงสุดเป็นอสังขมยคา	๒		หรือคิดเพียงแต่ความดี และ	
๗	ปารวณา และธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	๔๕	ปาฏิหาริย์แห่งอสังขมยคา	๑		สุดยอดที่มนุษย์จะไปถึงได้	
๘	ชาติในปัจจุสมุปบาท	๑	๔๖	สหัชธรรมของอสังขมยคา และอสังขมยคาเกี่ยวกับปัญหา	๑	๔๗	คือความเป็นพระอรหันต์	
๙	ทางออกที่ ๓ ของโลกแห่งยุคปัจจุบัน	๒		ขอมมนุษย์ยุคปรมาณู		๔๘	สัมมาทิฏฐิช่วยโลกได้อย่างไร	๑
๑๐	การบรรลุคืออะไร?	๑	๔๗	พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่รู้จัก และคุณคดียิ่งใหญ่เป็นแพรว	๑	๔๙	การทำลายฐานแห่งอภิมภพ	๑
๑๑	ศาสนาคืออะไร?	๑	๔๘	การเห็นพระพุทธเจ้าพระองค์จริง และพระพุทธเจ้ามีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง	๑	๕๐	พระพุทธเจ้าพระองค์จริง คือพระธรรม - เห็นปัจจุสมุปบาท	๑
๑๒	คำคุณคืออะไร?	๑	๔๙	การเห็นพระพุทธเจ้าพระองค์จริง และพระพุทธเจ้ามีอยู่ในทุกหนทุกแห่ง	๑	๕๑	หรือเห็นพระพุทธเจ้า	๑
๑๓	อานาปานสติภาวนา	๑				๕๒	มาร	๑
๑๔	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	๕๐	ชีวิตที่ไม่เสียชาติเกิด	๑	๕๓	ธรรมชาติของการปิดอภิมภพ	๑
๑๕	ทั้งชนิดมีตัวตนและไม่มีตัวตน	๑	๕๑	หลักเกณฑ์ที่จะช่วยโลก	๑	๕๔	ธรรมชาติในการเปิดสวรัศ	๑
๑๖	คุณพระไม่ตาย	๑	๕๒	ให้รอคอยได้	๑	๕๕	ศิลปะแห่งการไขคดีจากหัวใจพระธรรม	๑
๑๗	คุณพระไม่ตายและเกิดมาทำไม?	๑	๕๓	เลิกอายุแล้วอยู่กับอสังขมยคา	๑	๕๖	อริยสังข	๑
๑๘	ความวิเวก	๑	๕๔	ความไม่เห็นแก่ตัวและ	๑	๕๗	ความทุกข์	๑
๑๙	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า "พระเจ้า"	๑	๕๕	ความสุขตามระดับ	๑	๕๘	ธรรมชาติธรรม เมื่อมีการปฏิบัติ	๑
๒๐	ครูคือผู้ที่ทำหน้าที่สร้างโลก	๑	๕๖	อารัมภกถาของกรมเลิกอายุ	๑	๕๙	การปฏิบัติธรรมที่สมควรแก่ธรรม	๑
๒๑	การทำให้ชีวิตตามแบบโบราณ	๑	๕๗	พระรัตนตรัยนั้นแท้คือตัวพุทธศาสนา	๑	๖๐	พระธรรมเพื่อการใช้อรรถาธิบาย	๑
๒๒	ประมวลประมวลธรรมที่สอนธรรมะการรวม	๑	๕๘	ชีวิตที่มีพื้นฐาน และสิ่งที่พื้นฐานของชีวิต	๑	๖๑	สมเด็จพระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า	๑
๒๓	โลกอื่น	๑	๕๙	อริยสังขและอสังขมยคา	๑	๖๒	ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกแห่งประเทศไทย	๑
๒๔	ความเกิดแห่งทุกข์ และ	๑	๖๐	อริยสังขและอสังขมยคา	๑	๖๓	ชีวิตที่ธรรมะการ ในพระพุทธศาสนา	๑
๒๕	ความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑	๖๑	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๔	ลักษณะแห่งอภิมภพ	๑
๒๖	นิรันดร์	๑	๖๒	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๕	อุปนิสัยของการใช้อรรถาธิบาย	๑
๒๗	วันครู	๑	๖๓	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๖	พระไตรปิฎก	๑
๒๘	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วยแผ่นดินธรรม	๑	๖๔	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๗	สัญญา ๔ ประการ	๑
๒๙	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลังกระทำ ก็มีสวรัศ อยู่ ณ ที่นั้นเอง เมื่อไม่รู้จักตัวเอง ก็ไม่รู้ตนควรจะมีหน้าที่อะไร	๑	๖๕	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๘	ธรรมชาติแห่งชีวิต	๑
๓๐	ธรรมะคือคุณของโลก	๑	๖๖	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๖๙	ปัจจัยสี่คือแห่งชีวิตวิเวการ	๑
๓๑	คุณของชีวิต กับ เสน่ห์ของทุกข์	๑	๖๗	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๐	ปริยัติแห่งชีวิตวิเวการ	๑
๓๒	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องรู้จัก	๑	๖๘	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๑	การหาทุกข์ในใจ ของสิ่งที่มีชีวิต	๑
๓๓	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั้นคือความทุกข์	๑	๖๙	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๒	พระสงฆ์ที่โลกต้องการ	๑
๓๔	การหาความเห็นแก่ตัวคือหนทางทุกข์	๑	๗๐	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๓	ออกพรรษา ออกมาเสียจากความทุกข์	๑
๓๕	ชีวิต คืองานที่ทั้งหมื่นทั้งแสน	๑	๗๑	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๔	ธรรมะคือชีวิต คือกระแสแห่งการพัฒนา	๑
๓๖	อสังขมยคา	๑	๗๒	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๕	ชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาด้วยการมีธรรมะ	๑
๓๗	อสังขมยคา	๑	๗๓	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๖	คุณธรรมธรรมะ	๑
๓๘	อสังขมยคา	๑	๗๔	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๗	พัฒนาชีวิตด้วยพระไตรปิฎก	๑
๓๙	อสังขมยคา	๑	๗๕	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๘	พัฒนาชีวิตด้วยพระไตรปิฎก (ต่อ)	๑
๔๐	อสังขมยคา	๑	๗๖	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๗๙	ธรรมะเป็นการพัฒนาคน	๑
๔๑	อสังขมยคา	๑	๗๗	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๘๐	จากพุทธศาสนาเป็นพระอริยเจ้า	๑
๔๒	อสังขมยคา	๑	๗๘	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๘๑	หลักปฏิบัติเกี่ยวกับอภิมภพ	๑
๔๓	อสังขมยคา	๑	๗๙	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑	๘๒	พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะที่เปื้อนอยู่กับพวกเรา	๑
๔๔	อสังขมยคา	๑	๘๐	อสังขมยคาแห่งอสังขมยคา	๑			

พระพุทธเจ้าท่านอยู่ในฐานะที่เป็นอะไรกับพวกเรา

- ตามพระบาลีก็มีว่า : พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตื่นนอนก่อนใคร ๆ คือได้รู้จัก
อวิชชาแล้วก็ทำลายอวิชชาก่อนใคร ๆ เป็นผู้ปลุกด้วยการสอนให้ปฏิบัติ, เป็น
ผู้ชี้ทางให้เดินสายกลาง, เป็นนายแพทย์รักษาโรคทั้งด้วย ทยูกยา และ
การผ่าตัด, เป็นผู้เปิดของที่ปิด หงายของที่คว่ำ จุดตะเกียงในที่มืดให้
เห็นธรรมะ, เป็นสารถีให้ห่มนุ่งระลึกรู้ถึงคำสอนของพระองค์, เป็นผู้นำ
ออกไปสู่ความดับทุกข์, เป็นผู้แจกแจงธรรมะ, เป็นผู้สิ้นกรรม หมดตัว
คนที่ทำกรรมและรับผลกรรม, เป็นผู้สิ้นเนื้อประดาตัว ไม่มีตัวกูไม่มีของกู,
เป็นผู้ไม่มีรสไม่หลงใหลยินดีในรสทางอายตนะ, ทำให้คนเป็นหม้าย กิเลส
ค้นหาเป็นหม้าย, เป็นผู้นำไปทำให้วินาศ กิเลสวินาศ, เป็นผู้ฆ่า ด้วย
การไม่ยุ่งเกี่ยวด้วย, เป็นสัพพัญญู รู้ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความดับทุกข์, เป็น
ผู้เบิกบาน เบิกบานอนันต์กาล, เป็นผู้เคารพหน้าที่ หน้าที่คือธรรมะ, เป็น
กัลยาณมิตร ทำให้พ้นจากความเกิด แก่ เจ็บ ตาย, เป็นผู้มหากรุณาใหญ่
กว้าง เหมือนมหาสมุทร, เป็นผู้ตีกลองอมตะที่ได้ยินแล้วไม่ตาย คือไม่มี
ตัวตนที่จะตาย.

- นอกจากนั้นถ้าพูดกันอย่างโลก ๆ แล้ว พระพุทธเจ้าเป็นพ่อมีพระธรรมเป็นแม่,
เป็นผู้คุ้มครอง, เป็นนาย, เป็นผู้ให้ของฟรี, เป็นยอดนักการเมือง,
เป็นยอดนักเศรษฐกิจ, เป็นยอดนักสังคม, เป็นพระศาสดาสูงสุดองค์
สุดท้าย, เป็นผู้เลี้ยงดูเหมือนเลี้ยงทารก, เป็นผู้ไม่ริษยา, ไม่มี
แผนการทำลายล้างผู้อื่น, ไม่มีความขัดแย้ง, เป็นผู้ยกเลิควรรณะ, มี
๓ พระกาย พร้อมทั้งจะทำหน้าที่ทุกเวลาทุกสถานที่, มีอยู่ตลอดเวลา พระ
ธรรมวินัยและตัวธรรมะเป็นพระพุทธเจ้าที่พระองค์จริงที่อยู่ตลอดเวลา.